

Sławomir Sojak

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

WARTOŚCI INFORMACYJNE SPRAWOZDAWCZOŚCI WEDŁUG SEGMENTÓW DZIAŁALNOŚCI NA PRZYKŁADZIE GRUPY KAPITAŁOWEJ ORBIS

Streszczenie: Zgodnie z zaleceniami MSR 14 *Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności* oraz jego następcy – MSSF 8 *Segmenty operacyjne* podstawowym celem ujawnienia informacji o segmentach działalności jest dostarczenie nowych danych, pozwalających ich użytkownikom (inwestorom) na pełniejszą ocenę działalności jednostek gospodarczych. Artykuł dokonuje analizy informacji ujawnionych przez Grupę Kapitałową Orbis w sprawozdaniach finansowych za lata 2003-2009 o segmentach działalności w przekroju branżowym i geograficznym.

Słowa kluczowe: MSR 14, MSSF 8, sprawozdanie według segmentów działalności, segmenty branżowe, segmenty geograficzne, segmenty operacyjne.

1. Wstęp

Ekspansja gospodarcza jednostek gospodarczych, charakteryzująca się m.in. zdywersyfikowaną produkcją oraz poszukiwaniem nowych rynków zbytu, powoduje, że coraz częściej obecne sprawozdania finansowe zawierają zagregowane wielkości dotyczące różnych grup towarów i usług lub różnych obszarów geograficznych, a więc dających się wyodrębnić lub już wyodrębnionych – w ramach wewnętrznej sprawozdawczości dla celów zarządczych – segmentów działalności. Segmenty te charakteryzują się odmiennym stopniem ryzyka prowadzonej działalności, a w konsekwencji różnym poziomem zwrotu z zainwestowanego kapitału. Informacji tych coraz częściej potrzebują użytkownicy sprawozdań finansowych, głównie inwestorzy. Sprostać temu celowi mają właśnie dodatkowe informacje, dostarczane użytkownikom w ramach sprawozdawczości według segmentów działalności. Informacje te mają im pomóc w:

- pełniejszym zrozumieniu osiągniętych wyników działalności jednostek gospodarczych,
- pełniejszej ocenie ryzyka i zwrotów z inwestycji,
- formułowaniu bardziej zasadnych sądów na temat jednostki gospodarczej.

Celem opracowania jest prezentacja wyników badania informacji dostarczanych przez roczne raporty Grupy Kapitałowej Orbis (dalej: Grupy) za lata 2003-2009.

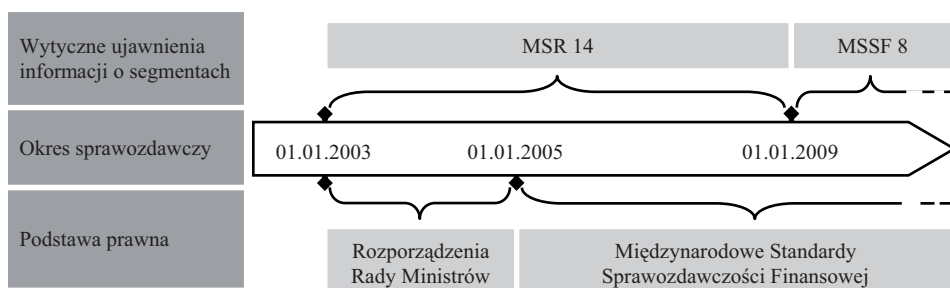
Historia Grupy sięga roku 1920 – wówczas we Lwowie powstało Polskie Biuro Podróży jako „okno na świat” odrodzonego państwa polskiego. W 1933 r. siedziba biura została przeniesiona do Warszawy. Na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie spółka zadebiutowała w 1997 r.

2. Obowiązek ujawnienia informacji o segmentach działalności

Obowiązek ujawnienia informacji o segmentach działalności ciąży na jednostkach gospodarczych, które posiadają papiery wartościowe w publicznym obrocie oraz sporządzają skonsolidowane sprawozdania finansowe. W przypadku podmiotów prowadzących działalność w Polsce obowiązek ten po raz pierwszy miał zastosowanie w sprawozdaniach finansowych sporządzanych za okresy rozpoczynające się 1 stycznia 2003 r. Wynikał z *Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie projektu emisyjnego* [12], które – mimo braku bezpośredniego związku z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF)¹ – nakazywało ujawnić informacje o segmentach działalności zgodnie z wytycznymi Międzynarodowego Standardu Rachunkowości (MSR) nr 14 *Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności*. Zmiana podstawy prawnej nastąpiła w odniesieniu do sprawozdań finansowych sporządzanych za okresy rozpoczynające się 1 stycznia 2005 r. i później. Wynikało to z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. i przyjęcia obowiązku stosowania prawa unijnego w zakresie aktów prawnych pierwszego rzędu, które są wyższej rangi aniżeli przepisy krajowe. Należy do nich zaliczyć m.in. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady, które nałożyło obowiązek stosowania MSSF przy sporządzaniu skonsolidowanych sprawozdań finansowych przez podmioty posiadające papiery wartościowe w publicznym obrocie. Pomimo zmiany podstawy prawnej sprawozdania finansowego ujawnienie informacji o segmentach działalności nadal było dokonywane zgodnie z wytycznymi MSR 14. Dopiero w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych sporządzanych za okresy rozpoczynające się 1 stycznia 2009 r. i później nastąpiła zmiana wytycznych, wynikająca ze zmiany standardu. Dotychczasowy MSR 14 został zastąpiony przez nowy, Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 8 *Segmenty operacyjne* (MSSF 8). Na rysunku 1. zaprezentowano zmiany w zakresie podstaw prawnych oraz wytycznych dotyczących ujawniania informacji o segmentach działalności.

---

¹ MSSF należy rozumieć jako międzynarodowe zasady rachunkowości dotyczące przygotowania, prezentowania oraz raportowania sprawozdań finansowych przez jednostki gospodarcze, na które składają się Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR) i Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) oraz ich interpretacje; przez MSR należy rozumieć standardy rachunkowości wydane do roku 2001 przez Komitet Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (KMSR), a przez MSSF – standardy rachunkowości wydane po roku 2001 przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR).

Rys. 1. Zmiany podstaw prawnych i wytycznych dotyczących ujawnienia informacji o segmentach działalności

Źródło: opracowanie własne.

W sposób najbardziej ogólny wymóg MSR 14 należy przedstawić jako obowiązek ujawnienia informacji finansowych w przekroju branżowym i geograficznym. Należy przez to rozumieć, że działalność danego podmiotu powinna zostać zaprezentowana w podziale na oferowane produkty oraz obszary geograficzne, na których dane produkty są sprzedawane.

Segment branżowy w rozumieniu MSR 14 to „dający się wyodrębnić obszar jednostki gospodarczej, w ramach którego następuje dystrybucja towarów lub świadczenie usług, lub grup powiązanych towarów lub usług, który podlega ryzyku i charakteryzuje się zwrotem z poniesionych nakładów inwestycyjnych różnym od tych, które są właściwe dla innych segmentów branżowych” [3, s. 968].

Segment geograficzny natomiast zdefiniowany jest w MSR 14 jako „dający się wyodrębnić obszar jednostki gospodarczej, w ramach którego następuje dystrybucja towarów lub świadczenie usług w określonym środowisku ekonomicznym, który podlega ryzyku i charakteryzuje się poziomem zwrotu z poniesionych nakładów inwestycyjnych, różnym od tych, które są właściwe dla innych obszarów, działających w odmiennym środowisku ekonomicznym” [3, s. 968].

Należy również dodać, że w przypadku segmentów geograficznych standard dopuszcza dwie możliwości ich definiowania. Mogą być one oparte na:

- lokalizacji aktywów – należy przez to rozumieć, że podział prowadzonej działalności ze względu na jej geograficzne rozczłonkowanie jest dokonywany ze względu na położenie zakładów produkcyjnych lub punktów świadczenia usług,
- lokalizacji rynków i klientów – w tym przypadku należy kierować się geograficznym rozczłonkowaniem odbiorców produktów lub świadczonych usług, czyli rynków, które dana jednostka obsługuje.

Dodatkowo MSR 14 obowiązuje jednostkę do ujawnienia informacji finansowych o prowadzonej działalności zarówno w przekroju branżowym, jak i geograficznym. Zakres ujawnianych informacji jest różny. Nie zależy on od rodzaju przekroju, lecz

od zastosowanego w stosunku do niego wzoru sprawozdawczego. MSR 14 wyróżnia ich dwa rodzaje – podstawowy i uzupełniający. Pierwszy wymaga znacznie większej liczby ujawnionych informacji niż drugi. Kryterium decydującym o tym, który z przekrojów stanowi podstawowy, a który uzupełniający wzór sprawozdawczy, są dominujące źródła i rodzaje ryzyka oraz zróżnicowane stopy zwrotu. W związku z tym, jeżeli na ryzyko działalności i zwrot z zainwestowanego kapitału w głównej mierze wpływają:

- różnice pomiędzy towarami i usługami – to segmenty branżowe stanowią podstawowy wzór sprawozdawczy, a segmenty geograficzne uzupełniający,
- różnice w warunkach gospodarowania na poszczególnych obszarach – to segmenty geograficzne stanowią podstawowy wzór sprawozdawczy, a segmenty branżowe uzupełniający,
- zarówno towary i usługi, jak i działalność na poszczególnych obszarach – to standard zaleca, by segmenty branżowe traktować jako podstawowy wzór sprawozdawczy, a segmenty geograficzne jako uzupełniający, nie zabrania natomiast prezentowania obu przekrojów jako podstawowych wzorów sprawozdawczych.

Syntetycznym zestawieniem warunków determinujących podstawowy i uzupełniający wzór sprawozdawczy jest tabela 1.

Tabela 1. Kryteria wyboru rodzaju sprawozdawczości segmentów działalności

Kryterium	Relacje określające wpływ segmentu na ryzyko i stopę zwrotu całej jednostki gospodarczej	Wzór podstawowy	Informacje uzupełniające
Ryzyko	towary i usługi > obszar geograficzny	branżowy	przekrój geograficzny
Stopa zwrotu z nakładów inwestycyjnych			
Ryzyko	towary i usługi < obszar geograficzny	geograficzny	przekrój branżowy
Stopa zwrotu z nakładów inwestycyjnych			
Ryzyko	towary i usługi = obszar geograficzny	branżowy	przekrój geograficzny
Stopa zwrotu z nakładów inwestycyjnych		branżowy	–
		geograficzny	–

Źródło: [14, s. 316].

W przypadku MSSF 8 podejście do segmentacji działalności jest odmienne od prezentowanego w MSR 14. Na wstępie należy zaznaczyć, że nowy standard po-

wstał w ramach procesu konwergencji² MSSF oraz US GAAP³. W rezultacie wspólnych prac stwierdzono, że podejście do segmentacji działalności prezentowane przez US GAAP jest bardziej zasadne aniżeli to funkcjonujące w ramach MSSF. W tym celu Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) w listopadzie 2006 r. wydała nowy standard, MSSF 8 *Segmenty operacyjne*, który stanowił implementację rozwiązań zawartych w amerykańskim standardzie SFAS 131 *Ujawnienie informacji na temat segmentów operacyjnych przedsiębiorstwa oraz powiązanych informacji*. Nowo powstały standard zastąpił MSR 14 w sprawozdaniach finansowych wydawanych dla okresów rozpoczynających się 1 stycznia 2009 r.

Najważniejszą zmianą, jaka zaszła pomiędzy MSR 14 a MSSF 8, jest wprowadzenie pełnego podejścia zarządczego do sprawozdawczości finansowej. Należy zauważyć, że MSR 14 również promował takie podejście. Było ono wielokrotnie podkreślane przy segmentacji działalności. Istotna różnica pomiędzy tymi dwoma standardami w podejściu zarządczym wynika z faktu, że MSR 14 promował to podejście na początku, jako punkt wyjścia, natomiast ostatecznie wymagał od jednostki, by wyodrębnione segmenty działalności były zgodne z zawartą w standardzie definicją. W związku z tym dokonywał ingerencji w istniejące podejście zarządcze, kształtując ostateczny obraz segmentów na określony przez siebie wzór. Nowy standard wychodzi z założenia, że istniejąca dla celów sprawozdawczości wewnętrznej segmentacja działalności, niezależnie od stosowanego kryterium podziału, powinna być przedstawiona użytkownikom sprawozdań finansowych w identycznym zakresie.

Nowy standard w odróżnieniu od poprzednika nie wymaga prezentowania działalności w przekroju branżowym i geograficznym. Stara się zapewnić jednostkom swobodę w zakresie segmentacji działalności. Nie dokonuje zatem precyzyjnych definicji obszarów działalności, wprowadza jedynie pojęcie segmentu operacyjnego. Określa go jako obszar działalności [4, s. 380]:

---

² Przez proces konwergencji należy rozumieć proces harmonizacji systemów rachunkowości reprezentowanych przez Radę Standardów Rachunkowości Finansowej oraz Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, którego celem jest stworzenie globalnych, charakteryzujących się wysoką jakością standardów rachunkowości i sprawozdawczości finansowej, zrozumiałych dla użytkowników oraz akceptowanych przez regulatorów rynków kapitałowych na całym świecie. Proces ten rozpoczął się 18 września 2002 r. od podpisania przez obie rady umowy *Memorandum of Understanding*, znanej również jako *The Norwalk Agreement* [2, s. 125, 127].

³ US GAAP (United States Generally Accepted Accounting Principles) należy rozumieć jako amerykańskie, ogólnie akceptowane zasady rachunkowości dotyczące przygotowania, prezentowania oraz raportowania sprawozdań finansowych przez jednostki gospodarcze, na które składają się deklaracje SFAC i SFAS oraz ich interpretacje; przez SFAC (Statement of Financial Accounting Concepts) należy rozumieć założenia koncepcyjne, przez SFAS (Statement of Financial Accounting Standards) – standardy rachunkowości finansowej; autorem obu deklaracji jest Rada Standardów Rachunkowości Finansowej (Financial Accounting Standard Board, FASB), natomiast ich interpretacje wydawane są przez Amerykański Instytut Dyplomowanych Biegłych Rewidentów (American Institute of Certified Public Accountants, AICPA) oraz Amerykańską Komisję Papierów Wartościowych (United States Securities and Exchange Commission, SEC).

- który angażuje się w działalność gospodarczą, dzięki czemu może uzyskiwać przychody i ponosić koszty, w tym z transakcji z innymi obszarami tej samej jednostki,
- w którym wyniki działalności są regularnie przeglądane przez główny organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych w jednostce oraz stanowią podstawę do oceny danego obszaru i podejmowania decyzji w zakresie alokacji zasobów,
- w którym dostępne są odrębne informacje finansowe o danym obszarze działalności.

Podkreślenia wymaga fakt zastosowanego podejścia zarządczego, które zakłada, że jednostka gospodarcza powinna zaprezentować informacje o segmentach działalności w zakresie, jaki jest prezentowany głównemu organowi odpowiedzialnemu za podejmowanie decyzji. Należy przez to rozumieć, że prezentowane dotychczas informacje w ramach sprawozdawczości wewnętrznej – zgodnie z wymogiem MSSF 8 – podlegają ujawnieniu w ramach sprawozdawczości zewnętrznej. W rezultacie inwestorzy, jako najważniejsza grupa interesariuszy, otrzymują informacje finansowe, które dotychczas były poufne. Dodatkowo na ich podstawie naczelne kierownictwo jednostki podejmuje decyzje ekonomiczne w danej jednostce, co świadczy o wysokiej wartości tych informacji.

Należy również zauważyć, że dość ogólne określenie segmentu operacyjnego pozwala jednostce gospodarczej na swobodny podział prowadzonej działalności. W rezultacie segmentacja działalności zaprezentowana w sprawozdaniu finansowym może być zorganizowana w oparciu o [1, s. 1034]:

- wytwarzane produkty lub świadczone usługi,
- obszary geograficzne, na których prowadzona jest działalność gospodarcza,
- poszczególne jednostki stanowiące odrębne podmioty prawne,
- głównych odbiorców produktów lub usług.

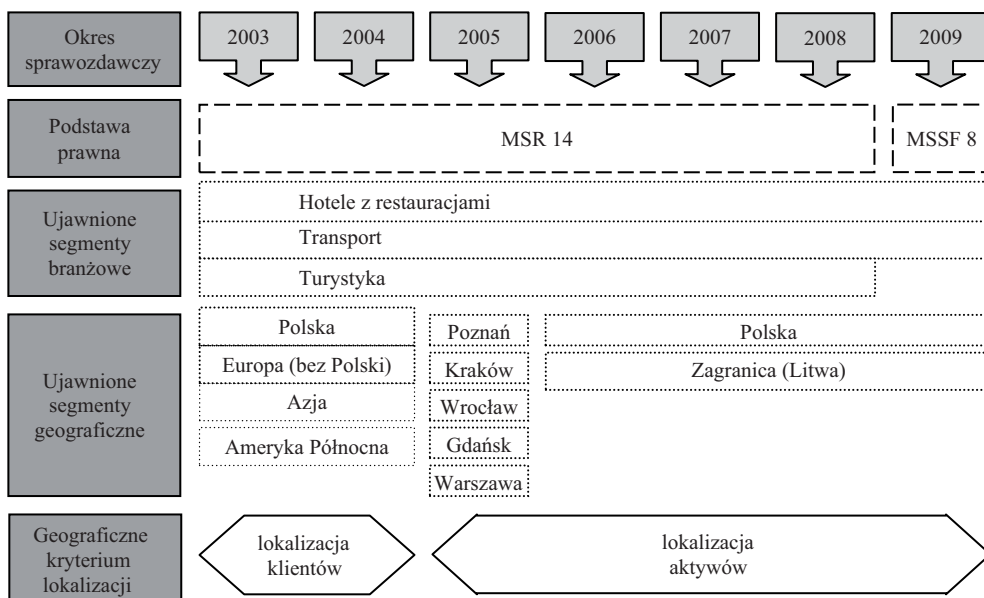
Pozwala to na ujawnienie informacji, które w pełni odzwierciedlają specyfikę danej jednostki gospodarczej, w związku z czym stanowią większą wartość dodaną dla użytkowników sprawozdań finansowych.

3. Segmenty działalności ujawnione w poszczególnych sprawozdaniach

Syntetycznej prezentacji poszczególnych segmentów działalności ujawnianych przez Grupę w badanych okresach wraz z podziałem na podstawowy i uzupełniający wzór sprawozdawczy dokonano na rysunku 2.

W rocznych skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych sporządzonych za lata 2003-2009 Grupa ujawniła informacje o segmentach działalności zarówno dla podstawowego, jak i uzupełniającego wzoru sprawozdawczego⁴. Pierwszy z nich

⁴ Ilościowe i jakościowe kryteria wyodrębniania, zakres ujawnianych informacji oraz sposoby ich prezentacji zostały szczegółowo przedstawione w: [4].

Rys. 2. Ujawnione segmenty działalności w badanych sprawozdaniach Grupy Kapitałowej Orbis

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [5-11].

był niezmiennie reprezentowany w okresie od 2003 do 2008 r. przez trzy segmenty branżowe:

- hotele z restauracjami – świadczenie usług hotelarskich i gastronomicznych wraz z usługami towarzyszącymi,
- transport – usługi transportowe krajowe i zagraniczne, przewozy pasażerskie, wynajem i leasing samochodów oraz pośrednictwo w świadczeniu usług turystycznych, hotelowych i transportowych, serwis samochodowy i usługi parkingowe,
- turystyka – organizacja i obsługa turystyki krajowej i zagranicznej, kongresów, zjazdów i konferencji oraz pośrednictwo w rezerwacji i sprzedaży dokumentów przewozowych przewoźników krajowych i zagranicznych, w komunikacji krajowej i zagranicznej.

W sprawozdaniu za rok 2009 Grupa zaprzestała prezentowania segmentu „turystyka”. Wynikało to z podjętej przez Radę Nadzorczą spółki dominującej uchwały o sprzedaży pod koniec 2009 r. jednej ze spółek zależnych (Polskiego Biura Podróży Orbis Sp. z o.o.). Spółka ta w całości tworzyła wyeliminowany segment, w związku z czym zaprzestanie jego prezentowania było całkowicie zasadne. W wątpliwość można jedynie podać zasadność wyeliminowania tego segmentu już w sprawozdaniu finansowym dla roku 2009. Uchwałę o zbyciu podjęto 17 grudnia 2009 r., a faktyczny dzień zawarcia transakcji sprzedaży nastąpił 6 stycznia 2010 r. Wynika

z tego, że na dzień 31 grudnia 2009 r. spółka zależna wchodziła w skład Grupy Kapitałowej Orbis SA. W związku z tym należałoby oczekiwać ujawnienia informacji o tym segmencie działalności, natomiast Grupa postanowiła zaprezentować go jako działalność zaniechaną [5, s. 40].

Podstawą wyodrębnienia zaprezentowanych segmentów dla okresów sprawozdawczych od 2003 do 2008 r. był podział ze względu na odrębny rodzaj prowadzonej działalności oparty na Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD). Kryterium wyodrębnienia tych obszarów jest zasadne, wynika bowiem z faktu, że różne rodzaje działalności generują różny poziom ryzyka i stóp zwrotu z zainwestowanego kapitału. To z kolei stanowi główne kryterium podziału zawarte w MSR 14. We wprowadzeniu do sprawozdania finansowego za rok 2009 Grupa stwierdza, że dokonała ujawnienia informacji o segmentach działalności ze względu na rodzaj oferowanych produktów, który jest tożsamy z tym, jaki prezentowany jest naczelnemu kierownictwu. W związku z tym, pomimo zmiany podstawy prawnej w odniesieniu do ujawnienia informacji o segmentach działalności z MSR 14 na MSSF 8, Grupa nie była zobligowana do zmiany prezentowanych dotychczas segmentów branżowych.

W przypadku segmentów geograficznych dla badanych siedmiu okresów sprawozdawczych Grupa dokonała licznych zmian w zakresie ich prezentacji. Dotyczyły one liczby ujawnianych obszarów oraz zmiany stosowanego kryterium lokalizacji. Pierwsza zmiana nastąpiła w sprawozdaniu za rok 2005. Jej głównym powodem była zmiana kryterium geograficznej lokalizacji z „opartej na klientach” na „opartą na aktywach”. W raporcie za rok 2006 dokonano kolejnej zmiany w zakresie prezentowanych segmentów geograficznych, ograniczając ich liczbę do dwóch. Pierwszy obejmował obszar Polski, drugi – zagranicę, którą stanowiła Litwa. Sytuacja ta jest konsekwencją zmian poszerzenia Grupy. Nie oznacza jednak zaprzestania działalności w obszarach dotychczas prezentowanych. Dodać należy, że pomimo zmiany standardu na MSSF 8 dla roku 2009 zmiana w prezentacji segmentów geograficznych nie nastąpiła. Niemniej jednak należy sądzić, że jest ona zasadna, gdyż w raporcie za rok 2006 Grupa dokonała stwierdzenia, że prezentowane segmenty odpowiadają regionom operacyjnym prezentowanym w ramach sprawozdawczości wewnętrznej [8, s. 38].

4. Cechy charakterystyczne ujawnionych informacji o segmentach

W tabeli 2. zaprezentowano cechy charakterystyczne informacji wymaganych do ujawnienia w podstawowym wzorze sprawozdawczym.

W przypadku informacji wymaganych do ujawnienia w podstawowym wzorze sprawozdawczym należy zwrócić uwagę na konstrukcję przychodów poszczególnych segmentów oraz poziomy, na których były ujawniane ich wyniki. W pierwszych dwóch raportach przychody były najbardziej rozbudowane, uwzględniały nawet „zyski nadzwyczajne”. W rezultacie wynik, który został podzielony pomiędzy segmenty działalności, znajdował się na poziomie skonsolidowanego wyniku finansowego

Tabela 2. Charakterystyka ujawnionych informacji w podstawowym wzorze sprawozdawczym

Wyszczególnienie		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Przychody segmentu	Konstrukcja	<ul style="list-style-type: none"> – przychody ze sprzedaży – pozostałe przychody operacyjne – przychody finansowe – zyski nadzwyczajne 		<ul style="list-style-type: none"> – przychody ze sprzedaży – pozostałe przychody operacyjne – aktualizacja wartości niefinansowych aktywów trwałych 		– przychody ze sprzedaży		
	Przychody ogółem	Ujawniono						
	Przychody zewnętrzne	Ujawniono						
	Przychody wewnętrzne	Ujawniono						
Wynik segmentu	Ujawniony na poziomie	Wyniku finansowego brutto grupy		Wyniku na działalności operacyjnej grupy		Wyniku na sprzedaży grupy		
	Wynik ogółem	Ujawniono						
	Wynik sprzedaży zewnętrznej	Ujawniono						
	Z działalności zaniechanej	Nie dokonano podziału na działalność kontynuowaną i zaniechaną z uwagi na fakt, że zaniechanie działalności nie miało miejsca*						
Aktywa segmentu		Ujawniono						
Zobowiązania segmentu		Ujawniono						
Amortyzacja		Ujawniono						
Nakłady inwestycyjne		Ujawniono						
Przepływy pieniężne	Działalność operacyjna	Nie dokonano ujawnienia						
	Działalność finansowa							
	Działalność inwestycyjna							

* wyjątek stanowi rok 2009, gdy zaprezentowano stratę na działalności zaniechanej; dotyczyła ona w całości wyeliminowanego segmentu Turystyka.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [5-11].

brutto Grupy. W okresie sprawozdawczym za rok 2005 zakres przychodów został zmniejszony o dwie wielkości: „zyski nadzwyczajne” oraz „przychody finansowe”.

W rezultacie wynik segmentów znajdował się na poziomie skonsolidowanego wyniku na działalności operacyjnej Grupy. W ostatnich czterech raportach za okresy od 2006 do 2009 r. dokonano kolejnego ograniczenia, prezentując jedynie przychody ze sprzedaży segmentów. W rezultacie wyniki segmentu znajdowały się na poziomie skonsolidowanego wyniku na sprzedaży Grupy. Zmiany te spowodowały, że dane z poszczególnych okresów dla przychodów i wyników nie są porównywalne w czasie z uwagi na odmienny zakres.

W tabeli 3. przedstawiono cechy charakterystyczne informacji wymaganych do ujawnienia w uzupełniającym wzorze sprawozdawczym.

Tabela 3. Charakterystyka ujawnionych informacji w uzupełniającym wzorze sprawozdawczym

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Przychody zewnętrzne	Ujawniono (wymóg MSR 14)		Ujawniono (brak wymogu MSR 14)				Ujawniono (brak wymogu MSSF 8)
Aktywa segmentu	Nie ujawniono (brak wymogu MSR 14)		Ujawniono (wymóg MSR 14)				Ujawniono (brak wymogu MSSF 8)
Koszty nabycia			Nie ujawniono (wymóg MSR 14)	Ujawniono (wymóg MSR 14)		Ujawniono (brak wymogu MSSF 8)	

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [5-11].

W przypadku informacji wymaganych do ujawnienia w uzupełniającym wzorze sprawozdawczym należy zwrócić uwagę na pozycję „przychodów zewnętrznych” w podziale na segmenty. Zgodnie z MSR 14 pozycja ta była wymagana do ujawnienia tak długo, jak Grupa opierała segmenty geograficzne w ramach uzupełniającego wzoru sprawozdawczego na kryterium lokalizacji klientów. Natomiast po zmianie tego kryterium dla raportów od 2005 do 2008 r. wymóg ten przestał obowiązywać. Odtąd Grupa zobowiązana była do ujawnienia aktywów i kosztów ich nabycia w podziale na segmenty geograficzne. W związku z tym powstaje pytanie, dlaczego dokonano ujawnienia pozycji, która nie była już wymagana. Należy sądzić, że wynikało to z posiadania takiej informacji w podziale na obszary działalności w ramach sprawozdawczości wewnętrznej⁵. Tym samym w raporcie dla roku 2009 dokonano ujawnienia wszystkich trzech pozycji, mimo że – zgodnie z MSSF 8 – w ramach sprawozdawczości według segmentów działalności nie ma obowiązku ujawniania jakichkolwiek informacji w ramach uzupełniającego wzoru sprawozdawczego.

⁵ Podobne sytuacje zaobserwowano w przypadku badania innych spółek kapitałowych; zob. [17].

W tabeli 4. zestawiono cechy charakterystyczne pozostałych informacji wymaganych do ujawnienia.

Tabela 4. Charakterystyka pozostałych informacji wymaganych do ujawnienia

Wyszczególnienie		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Kryterium 75%	Podstawowy wzór	Zostało spełnione						
	Uzupełniający wzór	Nie zostało spełnione			Zostało spełnione			
Uzgodnienie podstawowego wzoru	Przychody segmentu	Uzgodniono						
	Wynik segmentu	Uzgodniono						
	Aktywa segmentu	Uzgodniono						
	Pasywa segmentu	Uzgodniono						
Uzgodnienie uzupełniającego wzoru	Przychody zewnętrzne	Uzgodniono						
	Aktywa segmentu	–		Uzgodniono				
Zakres	Segmentów branżowych	Ujawniono						
	Segmentów geograficznych							
Podstawa wydzielenia	Segmentów branżowych	Ujawniona						
	Segmentów geograficznych	Brak			Ujawniono			
Polityka cen transferowych		Ujawniono			Brak			
Segmety Branżowe – Zasady przypisania kwot	Przychody segmentu	Ujawniono						
	Wyniki segmentu	Ujawniono						
	Aktywa segmentu	Ujawniono						
	Zobowiązania segmentu	Ujawniono						
Segmety Geograficzne – Zasady przypisania kwot	Przychody segmentu	Nie ujawniono						
	Aktywa segmentu	–		Nie ujawniono				

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [5-11].

W przypadku pozostałych informacji wymaganych do ujawnienia należy zwrócić uwagę na brak spełnienia kryterium 75% przychodów dla uzupełniającego wzoru sprawozdawczego w pierwszych dwóch okresach sprawozdawczych. Przez kryterium to należy rozumieć, że łączna wartość przychodów uzyskanych ze sprzedaży zewnętrznej przez segmenty sprawozdawcze powinna stanowić więcej niż 75% łącznych przychodów uzyskanych przez jednostkę jako całość. Celem tego kryte-

rium jest dbanie o to, by podmioty gospodarcze dokonały ujawnienia istotnej części swojej działalności w podziale na segmenty. Niezachowanie tego kryterium może świadczyć o tym, że Grupa nie ujawniła istotnego obszaru geograficznego, na którym działa.

Dodatkowo na uwagę zasługuje fakt, że Grupa prowadzi sprzedaż na rzecz innych segmentów. Ujawnienia stosowanej polityki cen transferowych dokonała jedynie w dwóch pierwszych raportach, natomiast w raportach za lata 2005-2009 już nie, mimo że sprzedaż na rzecz innych segmentów nadal miała miejsce. Brak ujawnienia w tym obszarze znacznie zmniejsza użyteczność informacyjną przychodów ze sprzedaży na rzecz innych segmentów.

Podkreślenia wymaga fakt, że MSSF 8 – obowiązujący w ostatnim okresie podlegającym badaniu – nie wymaga ujawniania informacji scharakteryzowanych w tabeli 4. Pomimo to Grupa dokonała ich ujawnienia, co prawdopodobnie wynikało z posiadania tych informacji w ramach sprawozdawczości wewnętrznej.

W tabeli 5. zaprezentowano informacje dodatkowo ujawnione przez Grupę, mimo że żaden ze standardów takich wymagań nie stawiał.

Tabela 5. Dodatkowo ujawnione informacje

Wyszczególnienie		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Koszty segmentu	Konstrukcja	– Koszty działalności podstawowej – Pozostałe koszty operacyjne – Koszty finansowe – Straty nadzwyczajne		– Koszty działalności podstawowej – Pozostałe koszty operacyjne	– Koszty działalności podstawowej			
	Koszty ogółem	Ujawniono						
	Koszty zewnętrzne	Ujawniono						
	Koszty wewnętrzne	Ujawniono						
	Zasady przypisania kwot	Ujawniono						
Wartość brutto zwiększeń wartości niematerialnych i prawnych		Ujawniono						
Wartość brutto zwiększeń środków trwałych		Ujawniono						
Aktualizacja wartości niefinansowych aktywów trwałych		Nie ujawniono		Ujawniono				

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [5-11].

Charakterystyka zaprezentowana w tabeli 5. dotyczy informacji, które nie były wymagane, a zostały ujawnione. Należy tutaj skierować uwagę na pozycję „kosztów segmentów” dla podstawowego wzoru sprawozdawczego. Pozycja ta, mimo że nie wymagana przez MSR 14 i MSSF 8, została ujawniona we wszystkich badanych sprawozdaniach finansowych. Podano konstrukcję tego składnika (elementy składowe kosztów), a także wyodrębniono koszty poniesione w związku ze sprzedażą zewnętrzną i wewnętrzną oraz ujawniono zasady, na jakich były one przypisywane do poszczególnych segmentów. Należy zatem sądzić, że podobnie jak w przypadku przychodów zewnętrznych dla uzupełniającego wzoru sprawozdawczego, tak i tutaj dokonano ujawnienia informacji, które były dostępne w sprawozdawczości wewnętrznej i nie wiązały się z dodatkowym nakładem pracy.

W sposób analogiczny postąpiono w przypadku trzech następujących wielkości: wartości brutto zwiększeń wartości niematerialnych i prawnych, wartości brutto zwiększeń środków trwałych oraz aktualizacji wartości niefinansowych aktywów trwałych. Ujawnienie tych informacji w ramach podstawowego wzoru sprawozdawczego znacznie zwiększa użyteczność informacji o segmentach działalności.

Podkreślić należy, że większość wymaganych przez standardy (MSR 14 i MSSF 8) informacji została ujawniona przez Grupę w sposób właściwy. Niemniej jednak przystępując do ich analizy, należy zwrócić uwagę na braki porównywalności zarówno w podstawowym, jak i uzupełniającym wzorze sprawozdawczym. W pierwszym przypadku przyczynę stanowi zmieniający się zakres przychodów oraz wynik segmentu ustalany na różnym poziomie w poszczególnych raportach; w drugim – zmiana geograficznego kryterium lokalizacji oraz liczby segmentów. W rezultacie niemożliwe jest porównanie osiąganych przychodów, wyników oraz zaangażowania aktywów w poszczególnych segmentach w badanym okresie.

5. Analiza korzyści wynikających z ujawnionych informacji

Podstawowym celem informacji o segmentach działalności jest dostarczenie inwestorom nowych, istotnych danych niezbędnych do dokonania lepszej i bardziej trafnej oceny atrakcyjności jednostki z punktu widzenia lokaty kapitału poprzez zakup lub sprzedaż jej papierów wartościowych. Informacje podzielone są na segmenty działalności podstawowych wielkości ekonomicznych, takich jak: przychody, aktywa oraz wyniki. W tabeli 6. dokonano prezentacji wielkości ujawnionych przez Grupę dla okresów sprawozdawczych za lata 2003-2009.

Założywszy, że dane zaprezentowane w tabeli 6. są wiernym i rzetelnym odzwierciedleniem rzeczywistości, można na ich podstawie oszacować dwie podstawowe miary atrakcyjności inwestycji: stopę zwrotu oraz towarzyszące jej ryzyko, dla Grupy jako całości oraz w podziale na poszczególne segmenty działalności⁶. Dodatkowo możliwe jest określenie znaczenia poszczególnych obszarów

---

⁶ Wielkość ryzyka prezentowanego w przeprowadzonej analizie oparta jest na współczynniku zmienności, który stanowi relację odchylenia standardowego i wartości średniej dla danej rentowności,

Tabela 6. Informacje finansowe Grupy Kapitałowej Orbis w podziale na segmenty działalności (w tys. zł)

Okres	Wyszczególnienie	Dane z podziałem na segmenty działalności				Dane zaagregowane dla grupy
		hotele i restauracje	transport	turystyka	uzgodnienia i konsolidacja	
2003	Aktywa	1 455 564	71 512	34 649	217 011	1 778 736
	Przychody	670 333	105 087	172 740	-65 067	883 093
	Wynik	154 177	13 701	15 998	-114 836	69 040
2004	Aktywa	1 391 574	99 514	36 160	279 268	1 806 516
	Przychody	723 935	137 747	182 421	17 613	1 061 716
	Wynik	169 522	21 661	20 350	-148 273	63 260
2005	Aktywa	1 977 796	90 677	27 206	82 216	2 177 895
	Przychody	800 926	173 556	207 562	-43 225	1 138 819
	Wynik	108 162	10 776	1 212	15 591	135 741
2006	Aktywa	1 972 379	171 638	58 284	62 751	2 265 052
	Przychody	708 552	166 270	214 460	4 015	1 093 297
	Wynik	182 248	13 603	19 305	-154 653	60 503
2007	Aktywa	2 035 722	204 861	55 336	71 381	2 367 300
	Przychody	789 662	176 154	240 163	3 593	1 209 572
	Wynik	218 998	25 361	14 667	-167 288	91 738
2008	Aktywa	2 182 063	191 641	55 699	66 634	2 496 037
	Przychody	769 687	171 469	258 023	-23 569	1 175 610
	Wynik	170 709	8 682	17 286	-160 033	36 644
2009	Aktywa	2 069 913	184 749		67 514	2 322 176
	Przychody	690 341	163 710		-129	853 922
	Wynik	121 819	18 864		-100 556	40 127

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [5-11].

poprzez odniesienie poszczególnych wielkości ekonomicznych segmentów do wielkości prezentowanych dla Grupy jako całości. Oszacowania tych miar dokonano w tabeli 7.

Dokonując analizy Grupy jako całości, należy rozpocząć od miary rentowności – na podstawie wielkości generowanej sprzedaży waha się ona od 3% do 12%, natomiast w stosunku do wartości zaangażowanego majątku jej poziom w badanym okresie oscyluje pomiędzy 1% a 6%. Wskazuje to na relatywnie umiarkowane i stabilne wyniki osiągane przez Grupę. Należy podkreślić, że znaczne obniżenie tych

gdzie przez odchylenie standardowe rozumie się pierwiastek ilorazu sumy kwadratów różnic poszczególnych rentowności od ich wartości średniej a liczbą wszystkich analizowanych wartości.

Tabela 7. Miary atrakcyjności inwestycji dla Grupy Kapitałowej Orbis w poszczególnych okresach sprawozdawczych

Okres	Wyszczególnienie	Dane z podziałem na segmenty działalności				Dane zaagregowane dla grupy
		Hotele i restauracje	Transport	Turystyka	Uzgodnienia i konsolidacja	
1	2	3	4	5	6	7
2003	Rentowność sprzedaży	23%	13%	9%	–	8%
	Rentowność aktywów	11%	19%	46%	–	4%
	Ryzyko (rentowność sprzedaży)	38%			–	–
	Ryzyko (rentowność aktywów)	60%			–	–
	Udział aktywów	82%	4%	2%	12%	100%
	Udział przychodów	76%	12%	20%	–7%	100%
2004	Rentowność sprzedaży	23%	16%	11%	–	6%
	Rentowność aktywów	12%	22%	56%	–	4%
	Ryzyko (rentowność sprzedaży)	30%			–	–
	Ryzyko (rentowność aktywów)	63%			–	–
	Udział aktywów	77%	6%	2%	15%	100%
	Udział przychodów	68%	13%	17%	2%	100%
2005	Rentowność sprzedaży	14%	6%	1%	–	12%
	Rentowność aktywów	5%	12%	4%	–	6%
	Ryzyko (rentowność sprzedaży)	78%			–	–
	Ryzyko (rentowność aktywów)	45%			–	–
	Udział aktywów	91%	4%	1%	4%	100%
	Udział przychodów	70%	15%	18%	–4%	100%
2006	Rentowność sprzedaży	26%	8%	9%	–	6%
	Rentowność aktywów	9%	8%	33%	–	3%
	Ryzyko (rentowność sprzedaży)	57%			–	–
	Ryzyko (rentowność aktywów)	69%			–	–
	Udział aktywów	87%	8%	3%	3%	100%
	Udział przychodów	65%	15%	20%	0%	100%

Tabela 7, cd.

1	2	3	4	5	6	7
2007	Rentowność sprzedaży	28%	14%	6%	–	8%
	Rentowność aktywów	11%	12%	27%	–	4%
	Ryzyko (rentowność sprzedaży)	55%			–	–
	Ryzyko (rentowność aktywów)	43%			–	–
	Udział aktywów	86%	9%	2%	3%	100%
	Udział przychodów	65%	15%	20%	0%	100%
2008	Rentowność sprzedaży	22%	5%	7%	–	3%
	Rentowność aktywów	8%	5%	31%	–	1%
	Ryzyko (rentowność sprzedaży)	68%			–	–
	Ryzyko (rentowność aktywów)	82%			–	–
	Udział aktywów	87%	8%	2%	3%	100%
	Udział przychodów	65%	15%	22%	–2%	100%
2009	Rentowność sprzedaży	18%	12%	–	–	5%
	Rentowność aktywów	6%	10%	–	–	2%
	Ryzyko (rentowność sprzedaży)	17%			–	–
	Ryzyko (rentowność aktywów)	22%			–	–
	Udział aktywów	89%	8%	0%	3%	100%
	Udział przychodów	81%	19%	0%	0%	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie [5-11].

wielkości nastąpiło w dwóch ostatnich okresach i prawdopodobnie spowodowane było kryzysem gospodarczym.

Analizując rentowność poszczególnych obszarów działalności, należy zauważyć, że działalność realizowana przez Grupę jest mocno zróżnicowana. Przykładem tego może być rok 2007, w którym segment „hotele i restauracje” osiągnął poziom 28% rentowności sprzedaży. Dwa pozostałe segmenty, „transport” i „turystyka”, uzyskały poziom rentowności odpowiednio 14% i 6%. Należy zatem stwierdzić, że głównym obszarem generującym zyski dla Grupy jest obszar „hotele i restauracje”, natomiast w najmniejszym stopniu przyczynia się do tego segment „turystyka”.

Warto zauważyć, że Grupa jako całość osiągnęła w 2007 r. rentowność sprzedaży na poziomie 8%, a poszczególne segmenty odpowiednio 28%, 14% i 6%. W związku z tym należałoby oczekiwać wyższego poziomu dla całości niż 8%. Zniekształcenie to wpływa z faktu, że wyniki poszczególnych segmentów przewyższyły wynik

dla Grupy jako całości, który następnie musiał zostać uzgodniony poprzez odniesienie korekty *in minus* o wartości 167 288 tys. zł, gdzie wynik zagregowany wynosił 91 738 tys. zł. Tak wysoka wartość uzgodnienia spowodowała istotne zniekształcenie danych w podziale na segmenty działalności.

Potwierdzenia zróżnicowania działalności prowadzonej przez Grupę dostarcza analiza ryzyka w podziale na segmenty działalności. Wynika z niej, że na podstawie rentowności sprzedaży waha się ono od 17% do 78%, co oznacza, że rentowność sprzedaży w poszczególnych segmentach odchyła się od wartości średniej o 17% w 2009 r. do 78% w 2005 r. W przypadku rentowności aktywów te zmiany są jeszcze większe: wahają się od 22% w 2009 r. do 82% w 2008 r. Wyniki te świadczą o bardzo zróżnicowanym wpływie wyników poszczególnych obszarów na Grupę.

Dodatkowym potwierdzeniem tego zróżnicowania jest analiza znaczenia poszczególnych obszarów. Udział segmentu „hotele i restauracje” na podstawie wielkości zaangażowanego majątku waha się od 77% w 2004 r. do 91% w 2005 r. Oznacza to, że w obszarze tym zaangażowany jest największy majątek Grupy. Najmniejszym zaangażowaniem charakteryzuje się natomiast segment „turystyka”, którego wartość mieści się w przedziale od 1% do 3%. W przypadku oparcia tej miary na wielkości generowanych przychodów udział poszczególnych obszarów jest nieco inny. Niemniej jednak największy udział nadal wykazuje segment „hotele i restauracje”, którego poziom waha się od 65% do 81%, natomiast najmniejszy – segment „transport” (przychody od 12% do 15%).

Dysponując danymi finansowymi Grupy dla siedmiu okresów sprawozdawczych, można również oszacować wartości średnie realizowanej rentowności oraz towarzyszącego jej ryzyka dla Grupy jako całości. Dodatkowo można oszacować wartości średnie dla rentowności poszczególnych obszarów działalności, towarzyszącego im ryzyka oraz znaczenia tych segmentów dla grupy. Wielkości te zestawiono w tabeli 8.

Opierając się jedynie na danych zagregowanych, można stwierdzić, że średni poziom rentowności sprzedaży Grupy jako całości w badanym okresie wyniósł 7%, a towarzyszące mu ryzyko znajdowało się na poziomie 39%. Należy zatem sądzić, że rentowność ta wahała się od 4% do 10%. W przypadku rentowności aktywów jej średni poziom był niższy w badanym okresie i wyniósł 3%, a towarzyszące mu ryzyko – 45%. Rentowność wahała się zatem od 1,5% do 4,5%. Potwierdza to wstępny wniosek, że rentowność realizowana przez Grupę w badanym okresie była stabilna i nie ulegała silnym fluktuacjom.

W przypadku analizy miar uśrednionych dla poszczególnych obszarów działalności należy zauważyć, że największy poziom rentowności sprzedaży generuje segment „hotele i restauracje” (22%), a najmniejszy – segment „turystyka” (7%). W stosunku do rentowności aktywów sytuacja jest odwrotna: największy poziom osiąga segment „turystyka” (33%), a najmniejszy – segment „hotele i restauracje” (9%).

Dokonując oceny ryzyka, trzeba stwierdzić, że jest ono najwyższe w segmencie „turystyka”, niezależnie od tego, czy zostało oszacowane na podstawie rentowności sprzedaży, czy rentowności aktywów. Wynosi ono odpowiednio 47% i 49%. Nato-

Tabela 8. Uśrednione miary atrakcyjności inwestycji dla Grupy Kapitałowej Orbis w okresie od 2003 do 2009 r.

Wyszczególnienie	Dane z podziałem na segmenty działalności				Dane zaagregowane dla grupy
	Hotele i restauracje	Transport	Turystyka*	Uzgodnienia i konsolidacja	
1. Analiza średniej rentowności					
Sprzedaży	22%	11%	7%	–	7%
Aktywów	9%	13%	33%	–	3%
2. Analiza ryzyka dla okresów 2003-2009					
Na podstawie rentowności sprzedaży	20%	36%	47%	–	39%
Na podstawie rentowności aktywów	27%	45%	49%	–	45%
3. Znaczenie poszczególnych segmentów dla grupy jako całości					
Na podstawie aktywów segmentu	91%	7%	2%		100%
Na podstawie przychodów segmentu	69%	15%	16%		100%
Na podstawie wyników segmentu	85%	9%	6%		100%

*dane dla segmentu „turystyka” za lata 2003-2008

Źródło: opracowanie własne, na podstawie: [5-11].

miast najniższym poziomem charakteryzuje się segment „hotele i restauracje”, w którym wynosi ono odpowiednio 20% i 27%, co w stosunku do osiąganego poziomu rentowności należy uznać za bardzo niski.

Analizując znaczenie poszczególnych segmentów dla Grupy jako całości, należy uznać, że niezależnie od wielkości ekonomicznej, na podstawie której zostało ono określone, najwyższym jego poziomem charakteryzuje się segment „hotele i restauracje”. Najmniej istotnym dla Grupy jest segment „turystyka”.

Dokonując analizy atrakcyjności inwestycji na podstawie danych zagregowanych i prezentowanych w podziale na segmenty działalności, warto zauważyć, że ujawnienie informacji o poszczególnych obszarach działalności znacznie zwiększa wartość informacyjną sprawozdań finansowych dla inwestorów poprzez wskazanie generowanych wyników przez każdy z segmentów, towarzyszącego im ryzyka oraz znaczenia tych obszarów dla jednostki jako całości. Dodatkowo informacje te mogą być wykorzystane w sytuacji, w której inwestor z raportu bieżącego dowiaduje się,

że Grupa Kapitałowa Orbis zawarła transakcję sprzedaży, której przedmiotem jest jedna ze spółek zależnych – Polskie Biuro Podróży Orbis Sp. z o.o. Posiadając informacje o wynikach poszczególnych obszarów Grupy oraz wiedząc, że spółka ta w całości tworzy segment „turystyka”, jest on w stanie ocenić wpływ tego zdarzenia na przyszłe wyniki Grupy. Z przeprowadzonej powyżej analizy wynika, że segment ten realizował najniższy poziom rentowności sprzedaży, charakteryzował się największym ryzykiem oraz był najmniej istotnym obszarem działalności Grupy. W związku z tym jego sprzedaż należy uznać za pozytywną, co ułatwia inwestorom podjęcie decyzji w zakresie nabycia, zbycia lub też dalszego utrzymywania papierów wartościowych tego podmiotu gospodarczego.

Podkreślić należy, że w przypadku braku informacji o poszczególnych obszarach działalności inwestor nie jest w stanie określić wpływu tego zdarzenia na przyszłe losy podmiotu, a tym samym nie jest w stanie podjąć racjonalnej z ekonomicznego punktu widzenia decyzji. W takiej sytuacji jego działania będą podejmowane w warunkach niepewności i będą się wiązać z istotnym wzrostem ryzyka inwestycji.

6. Podsumowanie

Sprawozdawczość według segmentów działalności należy uznać za obszar charakteryzujący się dużym potencjałem w zakresie wartości informacyjnej dla inwestorów. Umożliwia ona oszacowanie miar atrakcyjności inwestycji dla podmiotu gospodarczego jako całości oraz dla poszczególnych jego obszarów, wskazując tym samym poziom generowanej stopy zwrotu, towarzyszącego jej ryzyka oraz znaczenie tych obszarów dla całości. Podkreślenia wymaga, że posiadanie takich informacji przez inwestorów znacznie zwiększa trafność podejmowanych przez nich decyzji w zakresie nabycia, zbycia czy też dalszego utrzymywania papierów wartościowych danego podmiotu gospodarczego.

Należy również zwrócić uwagę na to, że scharakteryzowana Grupa Kapitałowa Orbis dołożyła wszelkich starań, by prezentowane informacje o segmentach działalności były zgodne z wymogami standardów. Niemniej jednak liczne zmiany, jakie następowały zarówno w zakresie podstaw prawnych, jak i samych standardów znacznie utrudniły odpowiednią implementację tego obszaru w ramach sprawozdawczości finansowej. W rezultacie ujawnione informacje o segmentach charakteryzują liczne zmiany w zakresie liczby i rodzaju ujawnionych obszarów działalności zarówno w podstawowym, jak i uzupełniającym wzorze sprawozdawczym. Powoduje to istotną trudność w dokonaniu obiektywnej i wolnej od błędów analizy atrakcyjności jednostki gospodarczej dla inwestora. Do danych tych należy więc podchodzić z ostrożnością. Oznacza to, że ujawnione informacje mogą ograniczać potencjalne korzyści wynikające z zastosowania MSR 14⁷ czy też MSSF 8.

---

⁷ Zob. także na ten temat: [16].

Literatura

- [1] Epstein B.J., Nach R., Bragg S.M., *GAAP 2008: Interpretation and application of Generally Accepted Accounting Principles*, Wiley, New York 2007.
- [2] Erchinger H., Melcher W., *Convergence between US GAAP and IFRS: Acceptance of IFRS by the US Securities and Exchange Commission (SEC)*, „Accounting in Europe” 2007, vol. 4.
- [3] MSR 14 *Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności*, [w:] *Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) 2004*, t. I, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, International Accounting Standards Board, Warszawa, Londyn 2004.
- [4] MSSF 8 *Segmenty operacyjne*, [w:] *Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) 2007*, t. I, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, International Accounting Standards Board, Warszawa, Londyn 2007.
- [5] *Roczne Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Grupy Kapitałowej Orbis sporządzone za rok 2009*, <http://www.orbis.pl/ir/>, dostęp 24.11.2010 r.
- [6] *Roczne Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Grupy Kapitałowej Orbis sporządzone za rok 2008*, <http://www.orbis.pl/ir/>, dostęp 24.11.2010 r.
- [7] *Roczne Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Grupy Kapitałowej Orbis sporządzone za rok 2007*, <http://www.orbis.pl/ir/>, dostęp 24.11.2010 r.
- [8] *Roczne Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Grupy Kapitałowej Orbis sporządzone za rok 2006*, <http://www.orbis.pl/ir/>, dostęp 24.11.2010 r.
- [9] *Roczne Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Grupy Kapitałowej Orbis sporządzone za rok 2005*, <http://www.orbis.pl/ir/>, dostęp 24.11.2010 r.
- [10] *Roczne Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Grupy Kapitałowej Orbis sporządzone za rok 2004*, <http://www.orbis.pl/ir/>, dostęp 24.11.2010 r.
- [11] *Roczne Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Grupy Kapitałowej Orbis sporządzone za rok 2003*, <http://www.orbis.pl/ir/>, dostęp 24.11.2010 r.
- [12] *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie prospektu emisyjnego*, DzU 2002, nr 36, poz. 328.
- [13] *Rozporządzenie (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie stosowania międzynarodowych standardów rachunkowości*, DzU L 243 z dnia 11 września 2002 r.
- [14] Sojak S., *Wzory sprawozdawcze segmentów działalności według MSR 14*, [w:] T. Kiziukiewicz (red.), *Rachunkowość w zarządzaniu jednostkami gospodarczymi*, Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego i Akademii Rolniczej w Szczecinie, Szczecin 2006.
- [15] Sojak S., *Kryteria wyodrębniania segmentów działalności według MSR 14*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” 2006, numer specjalny, t. 32(88).
- [16] Sojak S., Zimnicki T., *Wartość dodana sprawozdań finansowych wynikająca z ujawnienia segmentów działalności według MSR 14*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” 2008, t. 46(102).
- [17] Zimnicki T., *Zasadność podejścia MSR 14 do sprawozdawczości segmentów działalności – na przykładzie Grupy Kapitałowej Spółki notowanej na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici”, *Ekonomia*, t. XXXVIII, Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Toruń 2008.

INFORMATIVE VALUES OF IAS 14 SEGMENT REPORTING BASED ON THE EXAMPLE OF ORBIS CAPITAL GROUP

Summary: In accordance with the recommendations included in *IAS 14 Segment Reporting* and its successor – *IFRS 8 Operating Segments*, the major aim is to provide new reports allowing their users (investors) to get a broader picture of business activity of economic entities. The article analyzes the disclosed information about an activity according to business and geographical segments for Orbis Capital Group in financial reports within the period of 2003-2009.

Key words: IAS 14, IFRS 8, report according to activity segments, trade segments, operational segments.